

A szaknyelvi szövegek stílusa az angolban és a magyarban

A helyes szaknyelvi angol stílust több egyetemen tanítják [6], [8], [9]. A magyar szakszövegek helyes magyar nyelvi stílusával kevés szakirodalom foglalkozik. A jó stílus ismérveinek túlnyomó része nyelvfüggetlen, ezért együtt tárgyalom ezeket az angol és a magyar nyelv esetében.

A jó stílus jellemzői ugyanazok minden szakterületen, legyen az orvostudomány, jog, társadalomtudományok, nyelvészet stb.

I. Óvatosság

Előfordul, hogy egy szerző túlságosan óvatoskodva fogalmaz. Ennek több oka lehet: hangsúlyozza eredményei korlátait vagy korlátozott alkalmazhatóságát, védeni akarja magát az esetlegesen elkövetett kutatási, mérési hibákkal kapcsolatban, illetve szerénységet akar vele kifejezni. Az óvatoskodást azonban könnyű túlzásba vinni. Mindig gondoljuk át alaposan, mennyire óvatosan helyes fogalmazni.

II. Egyszerűség, áttekinthetőség, tömörség

Sok író úgy érzi, hogy akkor komolyabb, tudományosabb egy szakmai szöveg, ha minél bonyolultabb, terjengősebb, minél nehezebben érthető. Az ilyen szöveget azonban egyrészt az olvasók nehezebben értik meg, másrészt az író könnyen belezavarodik a túlbonyolított mondatokba, és az eredmény zavaros, áttekinthetetlen, nyelvi hibákat tartalmazó írás, főleg, ha az író nem az anyanyelvén ír.

Ha például egy mérnök azt a feladatot kapja, hogy tervezzen egy gépet, jogosan várják el tőle, hogy a gép a lehető legkisebb méretű és tömegű legyen, a lehető legkisebb ráfordítással és fogyasztással és a lehető legjobb hatásfokkal működjön. Nem hinném, hogy egy fizikus, matematikus, orvos, vegyész stb. megteheti, hogy nem dolgozik ugyanilyen hatékonyan.

És bizony, hasonló hatékonyságot várunk el a kommunikáció területén is egy szakírótól.

Egy mérnök sem tervezhet fölösleges, funkció nélküli elemeket egy gépbe csak azért, mert azok „elegánsak”, azoktól bonyolultabbnak, és így „fontosabbnak” tűnik a gép, nem baj, ha rontanak a hatásfokon és növelik a fogyasztást.

Pontosan ugyanígy nem tehetjük ezt meg a nyelvvel, a kommunikációval sem.

Ez nemcsak az én véleményem, hanem a nagy kiadók, többek között az Elsevier, Springer, Science, Nature stb. is, pontos, egyszerű és közérthető nyelvi stílust várnak el.

Elsevier [1]:

Eliminate “noise words”. Read your text carefully. Remove words and phrases that do not convey information that relates to your point. For example, “it should be noted that the insertion” can be said more simply “the insertion...”

Springer [2]:

When writing your manuscript, be as brief as possible without omitting essential details. A common mistake that authors make is trying to include too much information in their sentences. When sentences are long, most readers will have to read the sentence at least twice to understand the presented ideas.

Your readers, like you, are busy and want to find the relevant information quickly and efficiently. To improve the readability of your writing, use short sentences. This can be achieved by presenting only one idea per sentence and limiting the sentence length to a maximum of 20–25 words.

Természetesen indokolt esetben írhatunk ennél hosszabb mondatot is, de az is legyen egyértelmű és áttekinthető és ne legyen minden mondat nagyon hosszú.

A Springer [2] továbbá azt tanácsolja, hogy írjunk egyszerűen. Sok szerző abban a tévhitben él, hogy bonyolult nyelvezetet kell használnia, mivel bonyolult dolgokat ír le, de, mint a Springer írja, ez egy tévhit.

Keep it simple! Simple language is usually clearer; it is more precise and concise than complex language. Many authors incorrectly assume that they should use complicated language as they are often describing something that is sophisticated, when in fact it can confuse the reader and weaken your message.

Nature [3]:

To reach their goal, papers must aim to inform, not impress. They must be highly readable — that is, clear, accurate, and concise. They are more likely to be cited by other scientists if they are helpful rather than cryptic or self-centred.

Science [4]:

Write concisely (e.g., "even though," not "in spite of the fact that").

OWL Purdue Online Writing Lab (Purdue University) [6]:

The goal of concise writing is to use the most effective words. Concise writing does not always have the fewest words, but it always uses the strongest ones. Writers often fill sentences with weak or unnecessary words that can be deleted or replaced. Words and phrases should be deliberately chosen for the work they are doing. Like bad employees, words that don't accomplish enough should be fired. When only the most effective words remain, writing will be far more concise and readable.

Ezt azzal egészíteném ki, hogy csak az egyszerű, tömör, könnyen érthető stílus elegáns. A túlbonyolított írás nem „tudományos”, csak azt fejezi ki, hogy a szerző nem tud elegánsan, hatékonyan írni.

William Strunk Jr. az angol nyelv professzora [7]:

Vigorous writing is concise. A sentence should contain no unnecessary words, a paragraph no unnecessary sentences, for the same reason that a drawing should have no unnecessary lines and a machine no unnecessary parts. This requires not that the writer make all his sentences short, or that he avoid all detail and treat his subjects only in outline, but that every word tell.

Tehát nem arról van szó, hogy minden mondatnak nagyon rövidnek kellene lennie, olvasmányosabb és élvezetesebb, ha variáljuk a mondatok hosszát, de a szöveg legyen áttekinthető, első olvasásra is könnyen érthető.

A Duke egyetem Scientific Writing Resource [8] című online tananyaga azt írja, hogy a szakírók néha fölöslegesen felduzzasztják és bonyolítják írásaikat azért, hogy „tudományosnak tűnjenek” vagy intelligenciát mutassanak. Valójában egy bonyolult téma mélyebb megértését kívánja meg az, hogy valaki azt egyszerűen és tömören el tudja magyarázni. **A legjobb tudósok úgy tudnak bonyolult jelenségekről, fogalmakról, kísérletekről írni, hogy azt egy intelligens, de a témában nem szakértő olvasó is megérti. A hosszú, bonyolult írás nem utal jó tudományra [8].**

However, scientific writers sometimes needlessly inflate their writing in length and complexity in an effort to "sound scientific" or convey intelligence. In truth, it takes a deeper understanding to explain a complex topic simply and succinctly. The best scientists can communicate complicated results to intelligent readers outside their field. Long, complex writing doesn't imply good science.

II/1. Szabaduljunk meg a felesleges szavaktól, kifejezésektől és mondatoktól!

a) A szakírók gyakran használnak felesleges kifejezéseket, amelyek semmit nem jelentenek [8] [11].
Néhány példa angolul:

It is worth noting that...

It is important to realize that...

Let us not forget that...

Néhány példa magyarul:

Vegyük észre, hogy...

Itt kell megemlítenünk...

Ne felejtjük el...

Egy olyan mondat, amely semmi mást nem mond, csak megemlíti egy ábra vagy egy táblázat létezését, nem hordoz érdemi információt, tehát rossz stílus. Ne írjunk ilyen mondatokat:

The tensile curve can be seen in Fig. 1. = A szakítási görbe az 1. ábrán látható.

Ha írunk egy jelenségről, amit egy ábrán is ábrázolunk, vagy táblázatban feltüntetünk, akkor a mondat végén zárójelben említjük meg az ábra vagy táblázat számát, például:

The peak temperature of the endothermic curves shifted towards lower temperatures (Fig. 1)

=

Az endoterm görbék csúcshőmérséklete eltolódott alacsonyabb hőmérsékletek felé (1. ábra).

Scientific Writing Booklet [21]:

Do not say:

"It is clearly evident from Fig. 1 that bird species richness increased with habitat complexity".

Say instead:

"Bird species richness increased with habitat complexity (Fig. 1)". [21]

Avoid extra words:

"It is shown in Table 1 that X induced Y" --> "X induced Y (Table 1)." [21]

Fölösleges az is, amikor a szövegben a szerző részletesen elemzi egy ábra alakját. Leírja, hogy mettől meddig egyenes, hol görbül, és milyen mértékben stb. Ha a görbe egy szakaszának tudományos értéke van, újszerű, kapcsolatban van a kutatás eredményeivel, akkor indokolt lehet az elemzése, de csak és kizárólag akkor.

b) Előfordul, hogy az angolban két szónak ugyanaz a jelentése, de a szerző együtt használja őket. [9]

mutual agreement → *agreement*

future prospects → *prospects*

Néhány példa magyarul:

nem szándékos hiba → *hiba*

közös megegyezés → *megegyezés*

c) Fölöslegesen hosszú (egy szóval is helyettesíthető vagy elhagyható) angol kifejezések [8] [9]:

in a careful manner → *carefully*

a large majority of → *most*

prior to → *before*

d) Sok szerző szeret bonyolult szavakat használni. Ezek azonban csak az olvasást nehezítik meg, ráadásul előfordul, hogy helytelenül is használják őket [8]. Használjunk egyszerű, könnyen érthető szavakat. Néhány angol nyelvű példa:

ameliorate → *improve*

elucidate → *show*

methodology → *method*

utilize → *use*

e) **A Conclusion részben ne ismételjük meg az Abstract fejezetet (és ne másoljunk át belőle teljes mondatokat), inkább az eredményekre koncentráljunk [11].**

f) Ne írjunk a saját cikkünkről. Ne részletezzük, hogy melyik fejezetben miről fogunk írni. Ez felesleges, az olvasó úgylátja fogja.

III. Mondatszerkezet

Nemcsak a mondatok túlbonyolítása teheti áttekinthetatlenné a szöveget, hanem a mondatok helytelen szerkezete is.

III/1. Hosszú, bonyolult dolgokat a mondat végére!

Az angol nyelvben van egy olyan átfogó szabály, hogy a hosszú és bonyolult kifejezések, mellékmondatok stb. a mondat végére igyekeznek, vagyis akkor angolos a mondat, ha oda kerülnek.

Ez egyúttal azt is jelenti automatikusan, hogy ne legyen túl hosszú az alany, mert akkor sokára jön utána az állítmány (ige).

Without the verb, we do not know what the subject is doing, or what the sentence is all about. As a result, the reader focuses attention on the arrival of the verb and resists recognizing anything in the interrupting material as being of primary importance. [20]

Follow a grammatical subject as soon as possible with its verb. [20]

A Springer kiadó is hangsúlyozza ezt szerzőknek írt útmutatójában [19].

A „farnehéz mondat” általános jelenség az angol nyelvben, most csak egy példával illusztrálnám (a tárgyat szaggatott vonallal, a határozót hullámos vonallal húztam alá):

1. Put the book on the table.

Ez a helyes szórend. Az alábbi mondat helytelen szórendű:

~~Put on the table the book.~~

Ha azonban a tárgy hosszú, akkor hátra kell menjen!

Put on the table the book that I bought yesterday, even though you told me not to.

Hosszú alany – hibás stílus (az alanyt aláhúztam):

Injection moulding, which has been used for more than a century due to its low cost per item if used for mass production, is the most widely used plastic processing technology. = A fröccsöntés, amelyet már több, mint egy évszázada használnak, mert tömegtermelés esetén alacsony a termékenkénti költsége, a legszélesebb körben alkalmazott műanyagfeldolgozó technológia.

A javításhoz a mondatot több mondatra kell bontanunk.

Injection moulding has been used for more than a century. If it is used for mass production, the cost per item is low. It is the most widely used plastic processing technology.

Hasonló eset, amikor az alany egy hosszú felsorolás. Fogalmazzuk át a mondatot úgy, hogy a lista a mondat végére kerüljön.

Hosszú alany:

Melt temperature, holding pressure, holding time, residual cooling time, shot weight and mould temperature are important technological variables of injection moulding. = Az ömledékhőmérséklet, az utónyomás, az utónyomási idő, a maradék hűtési idő, az adagsúly és a szerszámhőmérséklet a fröccsöntés fontos technológiai változói.

Rövid alany:

Important technological variables of injection moulding include melt temperature, holding pressure, holding time, residual cooling time, shot weight and mould temperature.

Bár a szenvedő szerkezet használata gyakran indokolt és helyes, könnyen eredményezhet túl hosszú alanyt, ami botrányos stílushiba.

Hosszú alany:

Mathematical models that can adequately describe the bonding of amorphous and semicrystalline thermoplastics even with fiber reinforcement will be created.

Az egyik megoldás a cselekvő szerkezet használata.

We will create mathematical models that can adequately describe the bonding of amorphous and semicrystalline thermoplastics even with fiber reinforcement.

Ha azonban nem tudjuk, ki az „elkövető” (ez itt kevésbé valószínű), akkor például:

Mathematical models will be created, which can adequately describe the bonding of amorphous and semicrystalline thermoplastics even with fiber reinforcement.

vagy:

Mathematical models will be created to describe the bonding of amorphous and semicrystalline thermoplastics even with fiber reinforcement.

III/2. Az új információ kerüljön a mondat végére, a régi pedig a mondat elejére (kohézió) [14]. Az angol nyelvre jellemző, hogy a mondat vége hangsúlyos hely, ami ott szerepel, rendszerint automatikusan hangsúlyt kap. Amit hangsúlyozni szeretnénk, azt rendszerint a mondat végére tesszük. Ha tehát az új információt a mondat végére tesszük az angolban, akkor egyúttal hangsúlyozzuk is.

A mondat végét, a természetes hangsúly helyét „stress position”-nek szokták nevezni [23].

Readers ... search for certain information in particular places. If these structural expectations are continually violated, readers are forced to divert energy from understanding the content of a passage to unraveling its structure. As the complexity of the content increases moderately, the possibility of misinterpretation or noninterpretation increases dramatically. [20]

It is a linguistic commonplace that readers naturally emphasize the material that arrives at the end of a sentence. We refer to that location as a “stress position.” If a writer is consciously aware of this tendency, they can arrange for the emphatic information to appear at the moment the reader is naturally exerting the greatest reading emphasis. [20]

A mondat elejét „topic position”-nek szokták nevezni, amikor a stílusról van szó [22].

Place the person or thing whose “story” a sentence is telling at the beginning of the sentence, in the topic position. [20]

Readers expect a unit of discourse to be a story about whoever shows up first.

“Bees disperse pollen” and “Pollen is dispersed by bees” are two different but equally respectable sentences about the same facts. The first tells us something about bees; the second tells us something about pollen. The passivity of the second sentence does not by itself impair its quality; in fact, “Pollen is dispersed by bees” is the superior sentence if it appears in a paragraph that intends to tell us a continuing story about pollen. Pollen’s story at that moment is a passive one. [20]

Place appropriate “old information” (material already stated in the discourse) in the topic position for linkage backward and contextualization forward. [20]

In our experience, the misplacement of old and new information turns out to be the No. 1 problem in American professional writing today. [20]

Ha új információval kezdjük a mondatot, azt az olvasó kontextus nélkül kapja. Megpróbálja (helytelenül) az előző mondathoz kötni (ha van előző mondat). Amikor a mondat végére ér, kohézió hiányában újra át kell gondolnia, mit is olvasott. Ez megnehezíti a szöveg értelmezését.

Példa kohézió nélküli szövegre:

Petrol engines are different from Diesel engines. Better efficiency and lower fuel consumption make Diesel engines very popular. Higher compression ratios make better efficiency, and therefore lower fuel consumption possible. Petrol engines have 50 to 100 per cent lower compression ratios than Diesel engines.

A benzinmotor különbözik a dízelmotortól. A jobb hatásfok és az alacsonyabb fogyasztás nagyon népszerűvé teszi a dízelmotort. A magasabb sűrítési arány teszi lehetővé a jobb hatásfokot és az alacsonyabb fogyasztást. A benzinmotor sűrítési aránya 50-100 százalékkal alacsonyabb, mint a dízelmotoré.

Látható, hogy ez a szöveg nehezen követhető, minden mondat elején azt érezzük, hogy „Ez meg honnan jött? Hogy került a csizma az asztalra?” Ha a mondatokat ismert információval kezdjük, és új információval fejezzük be, a szöveg egyből áttekinthetőbb (mind angolul, mind magyarul):

Petrol engines are different from Diesel engines. Diesel engines are very popular because of their better efficiency and lower fuel consumption. Better efficiency, and therefore lower fuel consumption are the result of higher compression ratios. The compression ratio of a Diesel engine is 50 to 100 per cent higher than that of a petrol engine.

A benzinmotor különbözik a dízelmotortól. A dízelmotor nagyon népszerű jobb hatásfoka és alacsonyabb fogyasztása miatt. A jobb hatásfok és következésképpen alacsonyabb fogyasztás a magasabb sűrítési arány eredménye. A dízelmotor sűrítési aránya 50–100 százalékkal magasabb, mint a benzinmotoré.

Az angol nyelvben a szenvedő szerkezet egyik felhasználása, hogy lehetővé teszi a szórend megváltoztatását.

Példa kohézió nélküli szövegre:

Most plastic products in households are manufactured by injection moulding. American inventor John Wesley Hyatt and his brother invented injection moulding in 1872. = A legtöbb, háztartásban használt műanyag terméket fröccsöntéssel állítják elő. John Wesley Hyatt, amerikai feltaláló és testvére találták fel a fröccsöntést 1872-ben.

Ha a második mondatot az angolban szenvedőbe tesszük, akkor az ismert információ a mondat elejére kerül, az új információ pedig a mondat végére. Ebben az esetben például a szenvedő használata a helyes. (A második mondat elején az „Injection moulding” lehetne egyszerűen „It” is).

Most plastic products in households are manufactured by injection moulding. Injection moulding was invented by American inventor John Wesley Hyatt and his brother in 1872.

III/3. A cselekvést ige fejezze ki, a cselekvő pedig (lehetőség szerint) legyen az alany. [13]

Readers expect the action of a sentence to be articulated by the verb.

If the actions are not to be found in the verbs, then we as readers have no secondary structural clues for where to locate them. Each of us has to make a personal interpretive guess; the writer no longer controls the reader's interpretive act. [20]

Igéből képezhetünk főnevet vagy más szófajt is. Azt érezzük természetesnek és könnyen követhetőnek, ha a cselekvést ige fejezi ki. A szaknyelvben azonban gyakori probléma, hogy a cselekvést ige helyett igéből képzett főnév fejezi ki. Ezt a nyelvészek nominalizációnak hívják.

Nem természetes (nominalizáció), tehát rosszabb stílus:

*We performed an **analysis** of the sample. = Elvégeztük a minta **elemzését**. analysis/elemzés – főnév*
Szép:

*We **analyzed** the sample. = **Elemeztük** a mintát.*

analyze/eleméz – ige

Megjegyzés:

A szenvedő szerkezet csak részben felel meg ennek a követelménynek, ezért nehezebb követni olyan szöveget, amelyben szenvedő szerkezetek vannak. Ezért, bár az angolban a megfelelő helyen tökéletesen helyes és jó a szenvedő szerkezet, óvakodjunk túlzott mértékű használatától. A nagy kiadók is azt várják el a szerzőktől, hogy csak indokolt esetben használjanak szenvedő szerkezetet. Persze azért még mindig sokkal jobb a szenvedő szerkezet, mint a nominalizáció!

Természetesen a nominalizációnak is megvan a helye a szaknyelvben – olyankor, amikor visszautal egy korábbi mondatra, összegzi azt.

Helyes:

*We analyzed the sample. The **analysis** did not show anything unusual.* = *Elemeltük a mintát. Az **elemzés** semmi szokatlant nem mutatott ki.*

IV. A bekezdések és a szöveg szerkezete

Nemcsak a mondatok, kifejezések vagy szavak bonyolultsága illetve a mondatok rossz stílusa tehet áttekinthetlenné egy szöveget, hanem a szöveg helytelen felépítése is.

Első lépés eldönteni, hogy mi kerüljön a szöveg különböző fejezeteibe, nagyobb egységeibe. Egy szakcikknél ez adott, hiszen a szakcikknek „szabványos” fejezetei vannak.

Egy jó stílusú szöveg bekezdésekből áll. Egy bekezdés több mondatból áll és egy fő gondolatot részletez. A bekezdés első mondata (angolul *topic sentence*) összefoglalja a fő gondolatot, a bekezdés többi mondata pedig részletezi.

Sajnos gyakori hiba, hogy az író nem csoportosítja a mondatokat bekezdésekbe a fő gondolatok szerint, hanem csak folyamatosan írja a mondatokat egymás után, ahogy éppen eszébe jutnak a gondolatok – így könnyen lehet egy „bekezdés” akár 40-50-60 soros is (és nem kimondottan áttekinthető), mert nem kerül minden mondat a „helyére”, a megfelelő bekezdésbe. Előfordul, hogy ugyanaz a gondolat, sőt ugyanaz a mondat minimális változtatásokkal 10-20 mondat múlva újra visszaköszön, mert az író elfelejtette, hogy már írta. Ha a mondatok nem következnek logikusan egymásból, az zavarossá teszi a szöveget. Eredményezhet követhetetlenül hosszú bekezdéseket az is, hogy minden egyes mérési eredményt szövegben „tálat” a szerző, és szövegben összehasonlítja a mért értékeket. Sokszor 10-20-30 mondaton keresztül. Ember legyen az az olvasó a talpán, akinek a végére nem keveredik minden össze a fejében. Sokkal rövidebb, áttekinthetőbb a táblázatos/grafikonos megjelenítés, megbízhatunk az olvasóban, hogy képes önállóan is értelmezni egy táblázatot/grafikont. Természetesen, ha nagyon újszerű és váratlan értékeket kapunk, akkor röviden szóban is kitérhetünk ezek szokatlanságára (mint a görbék alakjánál), de ne vigyük túlzásba.

IV/1. A bekezdések koherenciája [13]

Ahogy feljebb említettem, egy bekezdés első mondata összefoglalja a bekezdés fő gondolatát, a többi pedig részletezi, tehát gyakorlatilag a teljes bekezdés ugyanarról a fő gondolatról szól.

Érdeemes a forrásokat végigolvasni, mert jól illusztrálják az útmutatóban írtakat. Némelyik forrásban kiváló példák is vannak rossz stílusú mondatokra, és ezek javítására. Külön kiemelném az [5], [8], [9], [10], [13], [14], [16], [17], [18], [21], **legfőképpen pedig a [20] hivatkozást.**

Hivatkozások:

1. https://www.elsevier.com/_data/promis_misc/adveiwrsty051203.pdf Letöltve: 2022. augusztus 15.
2. <https://www.springer.com/gp/authors-editors/authorandreviewertutorials/writinginenglish/concise-writing/10252678> Letöltve: 2022. augusztus 15.
3. <https://www.nature.com/scitable/topicpage/scientific-papers-13815490> Letöltve: 2022. augusztus 15.
4. <http://www.sciencemag.org/site/feature/contribinfo/prep/res/style.xhtml> Letöltve: 2017. szeptember 4.
5. <http://womeninwetlands.blogspot.hu/2013/12/it-is-important-to-note-thatand-other.html> Letöltve: 2022. augusztus 15.
6. https://owl.purdue.edu/owl/general_writing/academic_writing/conciseness/index.html Letöltve: 2022. október 25.
7. https://www.goodreads.com/author/quotes/6437238.William_Strunk_Jr Letöltve: 2017. szeptember 4.
8. <https://sites.duke.edu/scientificwriting/lesson-3-concision-and-simplicity/> Letöltve: 2022 július 28.
9. <http://advice.writing.utoronto.ca/revising/wordiness/> Letöltve: 2017. szeptember 4.
10. <http://www.biomedicaleditor.com/hedging.html> Letöltve: 2017. szeptember 4.
11. https://www.publishingcampus.elsevier.com/websites/elsevier_publishingcampus/files/Guides/2014-01-15-Manuscript-preparation.pdf Letöltve: 2017. szeptember 4.
12. <https://www.ldoceonline.com/dictionary/work> Letöltve: 2017. szeptember 4.
13. <https://sites.duke.edu/scientificwriting/lesson-1-subjects-and-actions/> Letöltve: 2022 július 28.
14. <https://sites.duke.edu/scientificwriting/lesson-2-cohesion-coherence-and-emphasis/> Letöltve: 2022 július 28.
15. <http://bmt.sze.hu/images/M%C5%B1szaki%20Magyar%20Mesterfokon.pdf> Letöltve: 2017. szeptember 4.
16. The Paramedic Method – OWL Purdue University
https://owl.purdue.edu/owl/general_writing/academic_writing/paramedic_method.html
17. Eliminating Wordiness exercise – Purdue Online Writing Lab
https://owl.purdue.edu/owl_exercises/sentence_style/eliminating_wordiness_test/eliminating_wordiness_exercise_1.html
18. Writing in Plain Style – Purdue Online Writing Lab
https://owl.purdue.edu/owl/general_writing/writing_style/plain_style%20.html
19. <https://www.springer.com/gp/authors-editors/authorandreviewertutorials/writinginenglish/subject-and-verb-placement/10252686>
20. „The Science of Scientific Writing” UC San Diego (University)
<https://cseweb.ucsd.edu/~swanson/papers/science-of-writing.pdf>
21. Marc E. Tischler's Scientific Writing Booklet – Arizonai Egyetem
<https://cbc.arizona.edu/sites/cbc.arizona.edu/files/marc/Sci-Writing.pdf>
22. <https://www.springer.com/gp/authors-editors/authorandreviewertutorials/writinginenglish/topic-position/10252688>
23. <https://www.springer.com/gp/authors-editors/authorandreviewertutorials/writinginenglish/stress-position/10252690>